Valiokunnan lausunto LiVL 4/2016 vp– U 3/2016 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi verkkosisältöpalvelujen rajat ylittävän siirrettävyyden varmistamisesta sisämarkkinoilla (siirrettävyysasetus)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi verkkosisältöpalvelujen rajat ylittävän siirrettävyyden varmistamisesta sisämarkkinoilla (siirrettävyysasetus) (U 3/2016 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- tekijänoikeusneuvos Viveca Still, opetus- ja kulttuuriministeriö
- viestintäneuvos Kreetta Simola, liikenne- ja viestintäministeriö
- lakimies Hertta Hartikainen, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- lakiasiainjohtaja Katri Olmo, Yleisradio
- lakimies Jussi Mäkinen, FiCom ry
- lakimies Timo Niemi, Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry
- projektinjohtaja Lauri Kaira, Luovan työn tekijät ja yrittäjät (Lyhty)
- toiminnanjohtaja Antti Kotilainen, Musiikkituottajat - IFPI Finland ry
- edunvalvontajohtaja Martti Kivistö, Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry
- johtaja Satu Kangas, Viestinnän Keskusliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- MTV Oy
- AV-tuottajien tekijänoikeusyhdistys Tuotos ry
- Suomen audiovisuaalisen alan tuottajat - SATU ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:
- Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry

Valmis
5.0

Valiokunnan lausunto LiVL 4/2016 vp

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Asetusehdotus koostuu kolmesta keskeisestä elementistä. Ensinnäkin asetus velvoittaisi palvelun tarjoajaa, joka tarjoaa siirrettäviä verkkosisältöpalveluja kuluttajille, mahdollistamaan palvelun hankkineelle kuluttajalle pääsyn sisältöön myös silloin, kun kuluttaja tilapäisesti oleskelee toisessa maassa (3 artikla). Toiseksi asetuksessa pyrittäisiin varmistamaan, että käytön katsotaan tapahtuvan kuluttajan asuinvaltiossa (4 artikla). Kolmanneksi asetuksessa säädettäisiin, että kaikki sopimusmääräykset, jotka estävät verkkosisältöpalvelun tarjoajaa täyttämästä velvollisuutensa tarjota palvelua kuluttajalle myös hänen oleskellessaan tilapäisesti toisessa jäsenvaltiossa tai joissa määritellään, että palvelun saanti ja käyttö tapahtuu jossain muualla kuin kuluttajan asuinvaltiossa, ovat mitättömiä (5 artiklan 1 kohta).

Ehdotuksen mukaan asetusta sovellettaisiin taannehtivasti kaikkiin myös ennen sen soveltamispäivää tehtyihin sopimuksiin ja hankittuihin oikeuksiin, jos ne ovat merkityksellisiä verkkosisältöpalveluiden tarjonnan, saannin ja käytön kannalta (7 artikla).

Valtioneuvoston kanta

Suomi kannattaa yleisellä tasolla ehdotuksen tavoitteita. Sitä, että siirrettävän verkkopalvelun tilaajalla on pääsy tilaamaansa sisältöön myös silloin, kun hän oleskelee tilapäisesti toisessa jäsenvaltiossa, voidaan pitää perusteltuna. Oikeusvarmuuden lisääminen on myös perusteltu tavoite.

Suomi katsoo, että on kuluttajien intressien mukaista, että asetus ulotetaan kuluttajan tilaamiin verkkosisältöpalveluihin (tilauspalvelut) riippumatta siitä, maksaako kuluttaja palvelusta itse vai joku muu hänen puolestaan. Kuluttajille maksuttomia palveluita ovat esimerkiksi mainosrahoitteiset tai julkisella rahoituksella toteutetut verkkosisältöpalvelut.

Suomi pitää tärkeänä, että asetuksessa tasapainoisella tavalla huomioidaan kuluttajien, oikeudenhaltijoiden ja palveluntarjoajien oikeutetut intressit. Asetuksen soveltamiseen vaikuttavat keskeiset käsitteet ja sen asettamat velvoitteet tulee selkeyttää aiheuttamatta kuitenkaan suhteetonta hallinnollista taakkaa palveluntarjoajille ja vaarantamatta kuluttajien yksityisyyttä.

Suomi katsoo, että tulisi harkita pidempää kuin nyt esitettyä varsin lyhyttä 6 kuukauden siirtymäaikaa, jotta markkinat ehtivät mukautua.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Käsittelyssä oleva komission ehdotus liittyy komission tiedonantoon: "Tavoitteena nykyaikainen, eurooppalaisempi tekijänoikeusjärjestelmä" (COM (2015) 626). Valiokunta pitää verkkosisältöpalvelujen kehittämistä ja näiden palvelujen käytön edistämistä erittäin tärkeänä. Eurooppa on jäänyt palvelujen kehittämisessä selkeästi jälkeen esimerkiksi Yhdysvalloista, ja valiokunta katsoo, että tätä etumatkaa tulee pyrkiä kuromaan umpeen myös edistämällä sähköisten sisältöjen ja palvelujen liikkuvuutta sekä kehittämällä tekijänoikeusjärjestelmän toimivuutta sähköises-

sä toimintaympäristössä. Yksi esimerkki palvelujen liikkuvuuden kehittämisen tarpeesta on Ahvenanmaata koskevat televisiosisältöjen näkyvyyttä koskevat rajoitukset. Valiokunta katsoo, että tekijöiden oikeuksien ja sähköisten palvelujen käyttömahdollisuuksien välillä tulee jatkossa pyrkiä löytämään myös uudenlaisia tasapuolisia ja joustavia lähestymistapoja, joilla turvataan asianmukaisesti sisältöjen oikeudenhaltijoiden oikeudet, mutta huolehditaan samalla erityisesti siitä, ettei sääntelyllä rajoiteta palvelukehitystä ja palvelujen käyttömahdollisuuksia.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotuksen määritelmissä on vielä tässä vaiheessa tulkinnanvaraisuutta, muun muassa palvelunkäyttäjän asuinvaltion ja oleskelun tilapäisyyden määrittelyjen osalta. Asiantuntijakuulemisessa on myös tuotu esille huoli siitä, että asetuksella ei tule luoda sähköisten palvelujen tarjoajille mahdollisuuksia sisällön tarjoamiseen uudelle yleisölle, ilman oikeudenhaltijoille maksettavia korvauksia. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotettuun sääntelyyn ei kuitenkaan sisälly tämänsuuntaisia ehdotuksia. Saadun selvityksen mukaan tietyssä jäsenvaltiossa tilatun palvelun väliaikainen käyttäminen toisessa jäsenvaltiossa ei lähtökohtaisesti vähennä oikeudenhaltijoiden oikeuksia eikä lisää jo kertaalleen maksetun sisällön käyttäjien määrää. Näin ollen valiokunta pitää kuluttajien oikeuksien kannalta erittäin perusteltuna ja myös oikeusvarmuutta lisäävänä, että nykyisin yhä enemmän jäsenmaiden välillä liikkuvat palvelujen tilaajat voivat ehdotuksen mukaan käyttää maksamaansa sisältöä myös väliaikaisen toisessa jäsenvaltiossa oleskelunsa aikana.

Koska sisältöjen käyttöoikeudesta on kertaalleen jo maksettu, valiokunta ei myöskään näe, että oleskelun tilapäisyyden mahdollisella seurannalla olisi erityisen suurta merkitystä ehdotetun sääntelyn tavoitteiden toteutumisen kannalta. Valiokunta ei siten lähtökohtaisesti kannata myöskään tiukkojen aikarajojen säätämistä tilapäiselle oleskelulle. Valiokunta korostaa, että mikäli asian jatkovalmistelussa kuitenkin päädytään palvelujen käyttäjien oleskelun seurantaa koskevaan sääntelyyn, jatkovalmistelussa on ensisijaisen tärkeää huolehtia siitä, ettei tällä sääntelyllä loukata palvelujen käyttäjien yksityisyyden ja luottamuksellisen viestin suojaa eikä luoda palveluntarjoajille raskaita ja palvelukehitystä tarpeettomasti rasittavia asiakkaiden seurantavelvoitteita.

Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille huolenaiheita liittyen muun muassa siihen, tuleeko ehdotuksella joltain osin olemaan vaikutuksia pienen maan kannalta tärkeään mahdollisuuteen sopia sisältöjen maakohtaisista oikeuksista tai vaikutuksia näistä maakohtaisista oikeuksista maksettavien korvausten tasoon. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että maakohtaisista oikeuksista voidaan sopia myös jatkossa. Kuulemisissa on kiinnitetty yhtenä näkemyksenä huomiota myös siihen, että ehdotuksessa valittu takautuva puuttuminen jo solmittuihin asiakassopimuksiin on poikkeuksellinen ja varsin voimakas keino toteuttaa esityksen tavoitteita.

Kotimaiset sisällöntuottajat toimivat tänä päivänä tiukasti kansainvälisesti kilpailluilla markkinoilla, joilla monilla suurilla kansainvälisillä toimijoilla on hyvin merkittävä markkina-asema. Valiokunta toteaa, että erityisesti ehdotetun kaltaisessa suoraan kansallisesti sovellettavassa EU-sääntelyssä on erittäin tärkeää huolehtia siitä, että EU-tason säännökset perustuvat riittäviin vaikutusarviointeihin ja että sääntelyssä otetaan huomioon myös pienten jäsenmaiden ja kielialueiden erityistarpeet. Valiokunta korostaa, että asetuksella ei tule asettaa palveluntarjoajille kohtuuttomia kustannus- yms. vaikutuksia aiheuttavia vaatimuksia ja että ehdotus ei saa johtaa suomen- ja ruotsinkielisen sisällöntuotannon toiminta- ja kilpailuedellytysten heikkenemiseen.

Valiokunnan lausunto LiVL 4/2016 vp

Valiokunta yhtyy asiantuntijakuulemisessa esille tuotuun näkemykseen, jonka mukaan sääntelyssä tulee olla riittävän pitkä siirtymäaika mahdollisesti tarvittavien sopimusmuutosten sekä tarvittavan tiedottamisen toteuttamiseksi.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa edellä esitetyin huomautuksin valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 18.3.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen ps
jäsen Katja Hänninen vas
jäsen Marisanna Jarva kesk
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Mats Löfström r
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
varajäsen Teuvo Hakkarainen ps
varajäsen Kalle Jokinen kok
varajäsen Arto Satonen kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula